

Cirkevná škola
Malacky

ZVEREJNENIE MATURITNÝCH ZADANÍ

predmet

SLOVENSKÝ JAZYK A LITERATÚRA

ŠKOLSKÝ ROK 2023/2024

Zadanie 1

1. Vyjadrenie subjektívneho a objektívneho hodnotenia v rozličných slohových útvaroch. Štylotvorné činitele ovplyvňujúce tvorbu písomného a ústneho prejavu.
2. Staroveká literatúra – miesto, v ktorom sa odráža zápas o dobro a hľadanie základných hodnôt v ľudskom živote. Charakterizujte najstaršie staroveké literárne pamiatky. Na konkrétnom diele vysvetlite znaky eposu i jeho ideovú hodnotu. Znaky starovekého hrdinu.

Zadanie 2

1. Komunikácia, komunikačný reťazec, druhy komunikácie.
2. Antická kultúra a literatúra - základ európskej kultúry a vzdelanosti. Rozčleňte starovekú antickú literatúru. Uveďte literárne druhy a žánre z antiky, ktoré sa zachovali dodnes. Vysvetlite význam drámy v antickej spoločnosti, jej predstaviteľov a ich diela.

Zadanie 3

1. Jazyk a reč – všeobecné poznatky o jazyku, jazykové roviny.
2. Staroslovienska literatúra a jej ohlas v slovenskej národnej kultúre. Podmienky vzniku a priebeh rozvoja staroslovienskej kultúry, vzdelanosti a literatúry na Veľkej Morave.

Zadanie 4

1. Slohové postupy a ich využitie v umeleckom štýle
2. Umelecká výpoveď o svete a človeku v dielach humanistickej a renesančnej literatúry. Udalosti, ktoré ovplyvnili zmenu pohľadu na človeka a spoločnosť v období humanizmu a renesancie. Vedci a umelci tohto obdobia – architekti, sochári maliari. Znaky humanistickej a renesančnej literatúry a renesančného hrdinu.

Zadanie 5

1. Publicistický štýl, jeho funkcia v živote spoločnosti, žánre publicistického štýlu, slohové postupy publicistiky, hybridizácia postupov a štýlov.
2. Odraz života spoločnosti v barokovej literatúre. historické udalosti, ktoré ovplyvnili zmenu pohľadu na život, človeka a spoločnosť v období baroka, tematickú a žánrovú rôznorodosť slovenskej barokovej literatúry a jej príčiny. Znaký barokovej literatúry v tvorbe Jána Amosa Komenského, Hugolína Gauloviča, Mateja Bela, Juraja Tranovského a Benedikta Szölliösiho.

Zadanie 6

1. Vznik a vývin slovenského jazyka.
2. Osvietenstvo a jeho odraz v slovenskej klasicistickej literatúre, idea slovanskej vzájomnosti a vlastenectva v literárnej tvorbe J. Kollára a J. Hollého.

Zadanie 7

1. Rozvrtvenie slovnej zásoby národného jazyka. Slovná zásoba, jej členenie z hľadiska vecného významu, pôvodu, expresivity, dobového výskytu. Spôsoby obohacovania slovnej zásoby.
2. Človek v boji za slobodu a humanizmus v anglickej, nemeckej, francúzskej a ruskej literatúre romantizmu. Spoločenské podmienky, ktoré ovplyvnili vznik a charakter romantickej literatúry. Romantický hrdina, protiklady dobra a zla, rozumu a citu v dielach svetových romantikov G. G. Byrona, J. W. Goetheho, V. Huga a A. S. Puškina.

Zadanie 8

1. Slohové postupy a ich využitie v umeleckom štýle.
2. Lyrický hrdina v boji za osobnú i národnú slobodu v slovenskej romantickej literatúre. Komplexný obraz slovenskej romantickej literatúry a jej historický kontext. Základné politické a kultúrne požiadavky a východiská štúrovskej generácie a ich premietnutie do literatúry.

Zadanie 9

1. Modalita vety. Modalita a prozodické vlastnosti reči
2. Klasicismus - filozofické a umelecké východiská. Klasicismus ako filozofický a umelecký smer. Pojem osvietenstvo. Členenie žánrov v období klasicizmu. Znak klasicistickej drámy. Riešenie rozporu medzi rozumom a citom v dielach P. Corneilla Cid a Moliéra Lakomec.

Zadanie 10

1. Získavanie, spracovanie, využívanie informácií. Normatívna citácia v odbornom texte a zozname literatúry (bibliografii).
2. Realistický román – odraz sociálnych rozporov a mravných problémov jednotlivca i spoločnosti. (H. de Balzac, Ch. Dickens, F. M. Dostojevskij, L. N. Tolstoj, M. Kukučín).

Zadanie 11

1. Gramatická a sémantická štruktúra vety. Rozdiel medzi vetou a výpoveďou.
2. Dedina a jej umelecké stvárnenie v diele M. Kukučina, B. S. Timravy a J. G. Tajovského. Súvislosti a vzťahy medzi spoločenskou situáciou na Slovensku a témami zobrazovanými v dielach slovenského realizmu.

Zadanie 12

1. Morfológia. Systém slovných druhov v slovenčine. Ohybné slová. Skloňovanie, stupňovanie a časovanie; menné a slovesné morfológické kategórie. Osobitosť vykania v slovenčine.
2. Od osobného k národnému a všeľudskému v lyrických cykloch P. O. Hviezdoslava. Základné témy lyrických cyklov P. O. Hviezdoslava. Osobitosti Hviezdoslavovho básnického jazyka.

Zadanie 13

1. Náučný štýl, výkladový slohový postup, vetná a nadvetná syntax.
2. Literárna moderna - symbolizmus a impresionizmus. Príčiny vzniku literárnej moderny. Symbolizmus a impresionizmus ako umelecká metóda. Znak literárnej moderny a lyrického hrdinu ako vnútorného človeka v dielach I. Kraska a prekliatych básnikov.

Zadanie 14

1. Čiarka v jednoduchvej vete, polovetnej konštrukcii a súvetí.
2. Moderná slovenská poézia - postsymbolizmus, vitalizmus a senzualizmus. Myšlienkové a umelecké prúdy v modernej slovenskej medzivojrovej poézii. Básnická tvorba E. B. Lukáča a J. Smreka a ich rozdielny pohľad na slovenskú medzivojrovú realitu.

Zadanie 15

1. Náuka o slove. Vzťah slova (pomenovania) a pojmu. Rozsah a obsah lexikálneho významu slova (podradené, nadradené a súradné slová). Homonymá, synonymá, paronymá a antonymá a ich štylistické využitie.
2. Avantgarda - experimentovanie a zrod novej umeleckej reality. Význam slova avantgarda. Myšlienkové a umelecké prúdy v slovenskej medzivojrovej poézii. Najvýznamnejší predstavitelia jednotlivých umeleckých prúdov (L. Novomeský, R. Fabry, P. Gašparovič Hlbina, R. Dilong, S. Veigl).

Zadanie 16

1. Súvetie. Vzťah súvetia a jednoduchvej vety. Druhy súvetia a jednoduchvej vety. Druhy súvetí a ich využitie. Transformácia súvetia na jednoduchú vetu a naopak. Polovetné konštrukcie. Interpunkcia v súvetí.
2. Reakcia klasických i avantgardných autorov svetovej literatúry na I. svetovú vojnu - nová podoba realizmu, stratená generácia, expresionizmus. Pociť stratenosti, bezvýchodiskovosti, strata ideálov mladej generácie počas I. svetovej vojny v diele E. Hemingwaya, E. M. Remarquy a R. Rollanda.

Zadanie 17

1. Frazeológia. Podstata frazeológie, základné typy frazém. Multikultúrnosť (internacionalnosť) frazém. Frazeológia a jej využitie v jazykových štýloch.
2. Tematické a ideové zameranie medzivojnovkej slovenskej prózy, orientácia na novú poetiku. Expresionizmus v slovenskej medzivojnovkej próze v dielach J. C. Hronského a M. Urbana.

Zadanie 18

1. Delenie viet podľa zloženia, členitosti a modality.
2. Avantgardné smery v medzivojnovkej próze. Naturizmus ako literárny smer z obsahového, ideového i štylistického hľadiska v dielach M. Figuli, D. Chrobáka a F. Švantnera.

Zadanie 19

1. Zhody a rozdiely pri tvorbe písomného a ústneho prejavu. Práca s konceptom.
2. Modernizácia slovenskej medzivojnovkej drámy z tematického, kompozičného, štylistického a ideového hľadiska (psychologická hra, satirická hra, tragédia, kabaret). Pohľady na spoločnosť a človeka jeho sociálne, osobné problémy a rôzne postupy slovenských dramatikov medzivojnovského obdobia pri stvárňovaní spoločenských problémov (I. Stodola, J. Barč-Ivan, P. Zvon).

Zadanie 20

1. Charakterizujte administratívny štýl, jeho znaky, funkciu, žánre.
2. Netradičná próza – začiatky absurdnej literatúry, literatúra prúdu vedomia, sci-fi literatúra. Negatívny vplyv spoločenských väzieb a hodnôt v medzivojnovskom období na vzťahy medzi ľuďmi v poviedkach D. Duška a F. Kafku.

Zadanie 21

1. Prozodické vlastnosti reči.
2. Avantgardná poézia - extravagancia, experimentovanie v lyrickej poézii v obsahu a forme (M. Válek, G. Appolinaire, Š. Moravčík, R. Fabry).

Zadanie 22

1. Rozprávanie ako slohový postup a útvar bežnej komunikácie a umeleckej literatúry. Dynamizujúce prvky rozprávania.
2. Revolta - prejav spoločenskej angažovanosti. Rebeli, beatnici, hippies, nahnevaní mladí ľudia 50. a 60. rokov 20. storočia, osamelí bežci a príčiny ich nespokojnosti a revoltovania voči spoločenským normám.

Zadanie 23

1. Opisný slohový postup, druhy opisu a charakteristiky.
2. Zmeny pohľadu na realitu - literárny existencializmus. Princípy existencializmu a jeho uplatnenie v literatúre v dielach J. P. Sartra, L. Laholu a I. Bukovčana.

Zadanie 24

1. Základné činitele slovenského slovosledu.
2. Osudy ženských hrdiniek v dielach svetovej a slovenskej literatúry. Na vybraných dielach na základe ukážok charakterizujte postavenie, morálne a etické hodnoty a osudy ženských hrdiniek.

Zadanie 25

1. Vznik, vývoj a dôležitosť písma pre človeka a spoločnosť. Typy písma v priebehu histórie a v súčasnosti.
2. Zmeny pohľadu na realitu, fantastická literatúra ako prostriedok kritiky reality. Nebezpečenstvo a hrôza totality, podmienky a príčiny jej vzniku a existencie (G. Orwell Zvieracia farma, 1984, A. Solženicyn Jeden deň Ivana Denisoviča, D. Tatarka Démon súhlasu).

Zadanie 26

1. Rečnícky štýl a renesancia rétoriky v súčasnosti. Žánre rečníckeho štýlu a ich kompozícia. Mimojazykové prostriedky v rečníckom štýle.
2. Postmoderna v umení a literatúre. Vznik postmoderny, podstata jej špecifických prvkov - pastiš, palimpsest, synkretizácia, formalizácia textu (Balla: Cudzí, A. Snegina, (M. Habaj): Pas de deux, U. Eco: Meno ruže, M. Lasica, J. Satinský: Soiré).

Zadanie 27

1. Nadvetná syntax, text. Vertikálne členenie textu. Princípy objektívneho a subjektívneho členenia textu na odseky. Konexia.
2. Vedecko-fantastická literatúra - možný vývoj spoločnosti a sveta, konflikt morálky a poznania, zodpovednosť vedcov za osud sveta. Prvé objavy vedeckej fantastiky v literatúre. Literatúra science-fiction z hľadiska typických motívov (prostredie, postavy, konflikty) v dielach K. Čapka RUR, I. Asimova Dvestoročný človek, F. Dürrenmatta Fyzici, J. R. R. Tolkiena Spoločenstvo prsteňa.

Zadanie 28

1. Pracovná komunikácia – diskusný príspevok, prezentácia, pracovná schôdza, vedenie diskusie. Diskusný príspevok z kompozičného a štylistického hľadiska. Prezentácia, zásady tvorby.
2. II. svetová vojna, problematika rasizmu a antisemitizmu vo svetovej i slovenskej literatúre a vo filme (B. Polevoj Príbeh ozajstného človeka, M. Válek Domov sú ruky, na ktorých smieš plakať, J. Heller Hlava XXII, A. Bednár Kolíska, L. Mňačko Smrť sa volá Engelchen, W. Styron Sofiina voľba).

Zadanie 29

1. Všestranný jazykový rozbor
2. Zachytenie osobnostných a spoločenských problémov po roku 1945 v súčasnej slovenskej poézii. Tematické, ideové a štylistické zameranie ukážok básnickej tvorby M. Rúfusa a M. Válka. Autori popoézie a satirickej poézie.

Zadanie 30

1. Všestranný jazykový rozbor
2. Záhorie - kultúrny región našich predkov a náš domov. Územie, reč , zvyky regiónu, jeho historický a kultúrny vývoj od obdobia baroka. Významné osobnosti Záhoria (M. Beňovský, J. Hollý, J. M. Hurban, A. Radlinský, S. H. Vajanský, A. Žarnov, R. Dilong, S. Veigl, M. Olšovský, Ľ. Zúbek, K. Palkovič, Š. Moravčík...)